

CARL-ERIK KNOELLINGER: *Järjestösuhteet Suomen työmarkkinoilla.* WSOY, Porvoo 1959, 338 sivua.

Professori Knoellinger mainitsee esipuheessaan kirjoittaneensa teoksensa lähinnä ulkomaista lukijakuntaa ajatellen — siitä on näet ilmestynyt myös ruotsinkielinen ja englanninkielinen painos —, ja »näin ollen olen tehnyt selkoa sellaisistakin seikoista, joista jokainen suomalainen lukija on hyvin perillä». Mielestäni tekijä »varmistaa» tässä liikaa, eivät tutut asiat lukijaa häiritse. Sen sijaan teoksen kirjoittaminen ulkomaalaisia ajatellen on johtanut melkoiseen puutteeseen suomalaista lukijakuntaa ajatellen. Suuri osa suomalaista lukijakuntaa näet tuskin tuntee ulkomaiden työmarkkinasuhteita, ja näin suomalaiselta jää helposti havaitsematta se, mikä ulkomaita ajatellen on mielenkiintoisinta: työmarkkinasuhteittemme poikkeuksellinen luonne.

Erikoislaatuista työmarkkinajärjestöjemme toiminnassa on juuri tapa, jolla puoluelopoliittinen on sekaantunut nimenomaan työntekijäjärjestöjen toimintaan. Länsimaiden näkökulmasta ovat ammattiyhdistyksemme olleet poikkeuksellisen runsaasti puoluelopoliittisen toiminnan välikappaleina ja puoluelopoliittisten taistelujen kohteena. Tämä taas on Knoellingerin mukaan ollut pääsyynä ammatillisen liikkeemme ajoittaisiin heikkoudentiloihin. Yleisenä heikkouden merkinä hän lisäksi pitää sitä, että liittojen jäsenmäärät ovat useilla aloilla jääneet tuntuvasti pienemmiksi, kuin mitä ne voisivat olla. Nykyisin käytettävissä oleva aineisto olisi kuitenkin antanut tekijälle tilaisuuden korostaa sitä, että työntekijät ovat kyllä valmiita tukemaan järjestöjään näiden suorittaessaan varsinaista tehtäväänsä, puolustaessaan jäsentensä työntekijä-etuja. Silti yleisesti vältetään aktiivista mukanaoloa järjestöjen työssä, osaksi varmaan juuri niiden puoluelopoliittisen sekaantumisen vuoksi.

Olojemme erikoislaatuisuuden korostettu esitleminen on tehnyt teoksesta osin epäsuhtaisen. Virkamiesten ja toimihenkilöitten järjestäytyminen esim. esitellään nyt vain seitsemällä sivulla. Sellaiset »villit» liitot, jotka koskaan eivät ole kuuluneet keskusjärjestöihin, ovat jääneet maininnatta. Teoksen probleeman kannalta olisi kuitenkin ollut hedelmällistä tutkia, ovatko epäpoliittiset »villit» liitot kyenneet puolustamaan jäsentensä etuja paremmin kuin politisoituneet liitot. Tiedän 1920-luvulta tapauksen, jolloin tuollainen »villi» liitto sai heti huomattavan neuvotteluvaihto, kun tuli todetuksi liiton sihteerin olevan suojeluskunnan komppanianpäällikkö.

Etsiessään syitä »politisoitumiselle» Knoellinger luullakseni liian kevyesti sivuuttaa ensimmäisen maailmansodan alkuvuodet. Niitä pidän voimakkaina »kaiken politisoijina». Silloinhan julkinen puoluelopoliittinen toiminta oli meillä pääosaltaan kiellettyä. Poliittinen aktiivisuus hakeutui silloin sivu-uomiin, kuten osuuskauppaliikkeeseen, urheilutoimintaan, raittiusliikkeeseen ym. Ja tämä kausi myös sinetöi meillä ammattiyhdistystoiminnan puoluelopoliittiseksi.

Huomautuksillani en ole pyrkinyt vähätteleämään Knoellingerin tutkimuksen arvoa, vaan ainoastaan osoittamaan, kuinka hänen teoksensa liikkeessaan kansantaloustieteen, sosiaalipoliittikan ja valtio-opin raja-alueilla voi avata myös politiikan tutkijoille uusia probleemoita. Tosiasiassa Knoellingerin teos on erittäin asiapitoinen. Oivallisine hakemistoineen se on lähes hakuteoksen luokkaa. Osa tutkimusaineistosta on kuitenkin ilmeisesti peräisin opiskelijain tutkielmista ja tätä kautta on kai mukaan päässyt eräitä epätarkkuuksia, joihin eri alojen erikoistuntijat voivat tietenkin tarttua. Eräisiin hänen omakohtaisiin arviointeihinsa voisi myös puuttua. Yleensä tekijä kuitenkin on asettunut ulkopuolisen tarkkailijan asemaan. Se on tieteellisenä asenteena hyväksyttävä, mutta toisaalta sen ankara omaksuminen saattaa heikentää tutkimuksen arvoa silloin, kun tutkijan pitäisi eläytyä tutkittaviensa ajatusmaailmaan.

Knoellinger sanoo teostaan »jonkinlaiseksi ennakoivaksi synteesiksi». Turhaa vaa-

timattomuutta: Teosta tarvitaan ja sitä tullaan varmaan vielä kauan käyttämään eri aloilla hyväksi. Mutta sanontaan sisältyy myös ajatus, että tällä lohkolla kaivataan lisätutkimusta. Niin asia varmaan onkin.

Jouko Siipi